

Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor vervoersactiviteiten en arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen (bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16 van Richtlijn 89/391/EEG)

(93/C 25/02)

COM(92) 234 def. — SYN 420

(Door de Commissie ingediend op 17 november 1992)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 118 A,

Gezien het voorstel van de Commissie, ingediend na raadpleging van het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats,

In samenwerking met het Europees Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat in artikel 118 A van het Verdrag wordt bepaald dat de Raad door middel van richtlijnen minimumvoorschriften vaststelt om de verbetering van met name het arbeidsmilieu te bevorderen, ten einde een hogere graad van bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te waarborgen;

Overwegende dat volgens dit artikel in deze richtlijnen wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat zij de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen zouden kunnen hinderen;

Overwegende dat de mededeling van de Commissie over haar programma inzake de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk ⁽¹⁾ voorziet in de vaststelling van een richtlijn, gericht op het waarborgen van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk;

Overwegende dat de Raad in zijn resolutie van 21 december 1987 betreffende de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op de arbeidsplaats ⁽²⁾ nota heeft genomen van het voornemen van de Commissie om hem op korte termijn minimumvoorschriften voor te leggen inzake de inrichting van de arbeidsplaats;

Overwegende dat de vervoermiddelen die buiten de onderneming en/of de inrichting worden gebruikt, evenals de arbeidsplaatsen binnen de vervoermiddelen buiten het toepassingsgebied van Richtlijn 89/654/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen ⁽³⁾ vallen en dat deze daarom apart behandeld dienen te worden;

Overwegende dat, aangezien de vervoersactiviteiten zich vaak buiten de vaste inrichting van de ondernemingen afspelen en dikwijls de aanwezigheid van de werknemers aan boord van de vervoermiddelen gedurende ononderbroken tijdsperiodes vereisen, het noodzakelijk is in specifieke organisatiemaatregelen te voorzien;

Overwegende dat de naleving van de minimumvoorschriften die een hogere graad van bescherming en gezondheid kunnen garanderen voor de arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen, een vereiste is voor het waarborgen van veiligheid en gezondheid van de werknemers;

Overwegende dat de werkzaamheden van eenmansbedrijven, waarop de bepalingen van de onderhavige richtlijn niet van toepassing zijn, behandeld dienen te worden in een andere richtlijn, die de veiligheid en de gezondheid op het werk in eenmansbedrijven in alle bedrijfstakken in algemene zin bestrijkt;

Overwegende dat deze richtlijn een bijzondere richtlijn vormt in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk ⁽⁴⁾; dat de bepalingen van die richtlijn daarom ten volle gelden op het gebied van de vervoersactiviteiten, onverminderd dwingendere en/of specifieke bepalingen die in onderhavige richtlijn zijn opgenomen;

Overwegende dat de vervoermiddelen die bijzondere arbeidsmiddelen zijn, vallen onder Richtlijn 89/655/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik van arbeidsmiddelen op de arbeidsplaats door werknemers ⁽⁵⁾;

Overwegende dat, aangezien de veiligheidsomstandigheden aan boord van vervoermiddelen met name afhangen van de capaciteiten en van de gezondheidstoestand van enkele werknemers, en zelfs een kortdurige arbeidsongeschiktheid die zich voordoet tijdens de uitvoering van bepaalde taken de veiligheid van het vervoermiddel en de personen aan boord rechtstreeks in gevaar kan brengen, dient te worden voorzien in een preventieve medische keuring die in een vroegtijdig stadium een eventuele achteruitgang van de capaciteiten van deze arbeiders kan opsporen;

Overwegende dat het van belang is dat de andere communautaire richtlijnen op transportgebied onverminderd van

⁽¹⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 3.

⁽²⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 1.

⁽³⁾ PB nr. L 393 van 30. 12. 1989, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB nr. L 183 van 29. 6. 1989, blz. 1.

⁽⁵⁾ PB nr. L 393 van 30. 12. 1989, blz. 13.

kracht blijven in zoverre deze het door de onderhavige richtlijn vastgestelde beschermingsniveau niet verlagen;

Overwegende dat deze richtlijn een concreet element vormt in het kader van de verwezenlijking van de sociale dimensie van de interne markt;

Overwegende dat het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats krachtens Besluit 74/325/EEG ⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1985, door de Commissie wordt geraadpleegd voor het uitwerken van voorstellen op dit gebied,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

AFDELING 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Doel

1. In deze richtlijn, die de twaalfde bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, worden minimumvoorschriften vastgesteld inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen en de vervoersactiviteiten als gedefinieerd in artikel 2.
2. De bepalingen van Richtlijn 89/391/EEG gelden ten volle voor het gehele in lid 1 bedoelde gebied, onverminderd dwingendere en/of specifieke bepalingen die in de onderhavige richtlijn zijn opgenomen.
3. De in deze richtlijn opgenomen bepalingen laten andere specifieke communautaire bepalingen, met name inzake het vervoersbeleid, onverlet, in zoverre deze het door de onderhavige richtlijn bepaalde beschermingsniveau van de werknemers niet verlagen.

Artikel 2

Definities

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. „vervoersactiviteiten”, alle activiteiten die worden uitgevoerd aan boord van vervoermiddelen en de activiteiten in bijlage I;
2. „vervoermiddelen”, de voor het verwezenlijken van vervoer in de lucht, op de openbare weg, per spoor of te water bestemde arbeidsmiddelen;
3. „bestuurders”, de werknemers die een vervoermiddel daadwerkelijk besturen.

AFDELING II

VERPLICHTINGEN VAN DE WERKGEVERS

Artikel 3

Inrichting van de arbeidsplaatsen

1. De arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen moeten voldoen aan de minimumeisen inzake veiligheid en gezondheid die zijn opgenomen in bijlage II, deel A.
2. In afwijking van lid 1, moeten de arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen die reeds vóór de in artikel 13, lid 1, genoemde datum in gebruik waren, uiterlijk drie jaar na deze datum voldoen aan de minimumvoorschriften in bijlage II, deel A.

Artikel 4

Ter beschikkingstelling van de werknemers van sanitaire voorzieningen, ontspannings- en verblijfsruimten

1. Afhankelijk van de duur van de tijdsperioden waarin de werknemers verplicht zijn zonder onderbreking aan boord van het vervoermiddel te verblijven en rekening houdend met de aard van de activiteiten, moet de werkgever hun aan boord van het vervoermiddel de beschikking geven over passende sanitaire voorzieningen, ontspannings- en verblijfsruimten.
2. De in lid 1 bedoelde sanitaire voorzieningen, ontspannings- en verblijfsruimten dienen te voldoen aan de minimumvoorschriften inzake gezondheid en veiligheid uit bijlage II, deel B.
3. In afwijking van lid 2, moeten de sanitaire voorzieningen, ontspannings- en verblijfsruimten aan boord van vervoermiddelen die reeds vóór de in artikel 13, lid 1, genoemde datum in gebruik waren, uiterlijk drie jaar na deze datum voldoen aan de minimumvoorschriften in bijlage II, deel B.
4. Indien de duur van de tijdsperioden waarin werknemers verplicht zijn zonder onderbreking aan boord van het vervoermiddel te verblijven, de toepassing van lid 1 niet noodzakelijk maakt, moet de werkgever, indien de aard van het traject en van de activiteiten zulks vereisen, hetzij de werknemers de beschikking geven over de sanitaire voorzieningen, ontspannings- en verblijfsruimten zoals die in lid 1 zijn gedefinieerd, hetzij passende maatregelen nemen opdat de werknemers voorzieningen kunnen gebruiken die op zijn minst gelijkwaardig zijn aan daartoe geëigende plaatsen en die makkelijk bereikbaar zijn.

Artikel 5

Algemene verplichtingen

Ter bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers draagt de werkgever er zorg voor:

⁽¹⁾ PB nr. L 185 van 9. 7. 1974, blz. 15.

- dat de vervoermiddelen zodanig worden onderhouden dat een voldoende mate van veiligheid gewaarborgd is;
- dat het technische onderhoud van de arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen en van de installaties en inrichtingen, met name van de in de bijlagen II en III genoemde, plaatsvindt en dat de geconstateerde gebreken die de veiligheid en de gezondheid van de werknemers kunnen beïnvloeden, zo snel mogelijk worden hersteld;
- dat de arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen en de installaties en inrichtingen, met name de in bijlage II, deel A, punt 6, genoemde, regelmatig worden schoongemaakt, ten einde voor passende hygiënische omstandigheden te zorgen;
- dat de ter voorkoming of eliminatie van gevaren aan-gebrachte veiligheids-, nood-, besturings- en signaleringsvoorzieningen en -inrichtingen, met name de in de bijlagen II en III genoemde, regelmatig worden onderhouden en dat de werking ervan wordt gecontroleerd.

Artikel 6

Organisatiemaatregelen

De werkgever treft de passende organisatorische maatregelen en geeft de werknemers de beschikking over passende uitrusting zodat de veiligheid en gezondheid van de werknemers tijdens de vervoersactiviteiten worden gewaarborgd.

Bij de definitie van de organisatorische maatregelen en de keuze van de uitrustingen die bestemd zijn voor het waarborgen van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers tijdens de vervoersactiviteiten, houdt de werkgever rekening met de specifieke arbeidsomstandigheden en -karakteristieken, met de route en de betrokken infrastructuur alsmede met de tijdens de vervoersactiviteiten bestaande risico's voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers.

De werkgever zorgt met name voor de uitvoering van de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid uit bijlage III.

Artikel 7

Geschiktheid van de werknemers — Medische keuring

Voor de tenuitvoerlegging van artikel 14 van Richtlijn 89/391/EEG dient de medische keuring van werknemers die belast zijn met de uitvoering van vervoersactiviteiten die risico's in zich bergen die hun eigen veiligheid en die van de andere werknemers aan boord van het vervoermiddel rechtstreeks in gevaar kunnen brengen, plaats te vinden:

- vóór de indiensttreding;
- vervolgens met regelmatige tussenpozen;

- telkens wanneer de omstandigheden of de werknemers zulks verlangen.

Artikel 8

Eerste hulp, brandbestrijding, evacuatie van de werknemers, ernstig en direct gevaar

1. Bij de toepassing van artikel 8 van Richtlijn 89/391/EEG op de vervoersactiviteiten dient de werkgever met name rekening te houden met het type en de grootte van het vervoermiddel en met de bijzonderheden van de lading en van de route.

2. Lid 4 van bovengenoemd artikel is niet van toepassing in de gevallen waarin de verwijdering van de werknemer van zijn arbeidsplaats tot een merkbare verslechtering van de collectieve veiligheidsvoorwaarden aan boord van het vervoermiddel zou leiden.

3. De Lid-Statens kunnen, na raadpleging van de sociale partners, nauwkeurige uitvoeringsbepalingen van lid 2 en de daaruit voortvloeiende verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastleggen.

Artikel 9

Voorlichting van de werknemers

1. Onverminderd artikel 10 van Richtlijn 89/391/EEG dient de werkgever de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de werknemers over voldoende informatie beschikken, in voorkomend geval in schriftelijke vorm, betreffende de veiligheid en de gezondheid tijdens de vervoersactiviteiten.

2. De informatie moet ten minste de uit het oogpunt van veiligheid en gezondheid benodigde gegevens bevatten betreffende:

- de normale omstandigheden waaronder de vervoersactiviteiten worden uitgevoerd, met inbegrip van het laden en lossen;
- de voorzienbare afwijkende omstandigheden en de in die gevallen te nemen maatregelen;
- de conclusies die in voorkomend geval kunnen worden getrokken uit de bij de vervoersactiviteiten opgedane ervaring.

Artikel 10

Opleiding van de werknemers

Onverminderd artikel 12 van Richtlijn 89/391/EEG neemt de werkgever de nodige maatregelen opdat de met vervoersactiviteiten belaste werknemers een passende opleiding krijgen, met name met betrekking tot de risico's die deze activiteiten met zich brengen en met betrekking tot de te nemen maatregelen om de kans op en de ernst van

ongelukken te verkleinen en hun gevolgen te minimaliseren. Afhankelijk van het type en van de gebruiksvoorwaarden van het vervoermiddel worden in de opleiding van de werknemers praktische evacuatie- en reddingsoefeningen opgenomen.

Artikel 11

Raadpleging en deelneming van de werknemers

Overeenkomstig artikel 11 van Richtlijn 89/391/EEG worden de werknemers en/of hun vertegenwoordigers geraadpleegd en hebben zij het recht deel te nemen aan de behandeling van de onder deze richtlijn, met inbegrip van de bijlagen, vallende vraagstukken, en met name met het oog op de tenuitvoerlegging van de artikelen 4, 6 en 8.

AFDELING III

DIVERSE BEPALINGEN

Artikel 12

Aanpassing van de bijlagen

De zuiver technische aanpassingen van de bijlagen II en III in verband met:

- de vaststelling van richtlijnen op het gebied van de veiligheid van het vervoer of de technische harmonisatie en normalisatie met betrekking tot het ontwerp, de vervaardiging of de constructie van vervoermiddelen en van onderdelen van arbeidsplaatsen; en/of

- de technische vooruitgang, de ontwikkeling van internationale regelingen of specificaties en van de kennis op het gebied van de vervoersactiviteiten

worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 17 van Richtlijn 89/391/EEG.

Artikel 13

Slotbepalingen

1. De Lid-Staten doen de nodige wettelijke, bestuursrechtelijke en administratieve bepalingen in werking treden om uiterlijk op 31 december 1994 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Wanneer de Lid-Staten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwezenlijking worden vastgesteld door de Lid-Staten.

2. De Lid-Staten delen de Commissie de tekst van de bepalingen van intern recht mede die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied reeds hebben vastgesteld of vaststellen.

3. De Lid-Staten brengen de Commissie om de vijf jaar verslag uit over de praktische tenuitvoerlegging van de bepalingen van deze richtlijn, onder vermelding van de standpunten van de sociale partners.

De Commissie brengt het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats hiervan op de hoogte.

Artikel 14

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

*BIJLAGE I***LIJST VAN DE IN ARTIKEL 2 BEDOELDE ACTIVITEITEN**

1. De rechtstreeks met een vervoermiddel verband houdende werkzaamheden die buiten dit vervoermiddel worden uitgevoerd door werknemers wier normale arbeidsplaats zich aan boord bevindt.
 2. De werkzaamheden van werknemers op een in gebruik zijnd spoorwegennet, voor zover deze werknemers zich binnen de beperkte veiligheidsruimte mogen ophouden.
 3. De werkzaamheden van werknemers aan de buitenkant van luchtvaartuigen en op de verkeersterreinen van vliegvelden voor zover ze rechtstreeks verband houden met een vervoermiddel.
 4. De ophaal- en distributiewerkzaamheden van werknemers op wegen waarbij veelvuldig stilgestaan moet worden.
-

BIJLAGE II

DEEL A

**MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE VEILIGHEID EN GEZONDHEID VOOR DE ARBEIDS-
PLAATSEN AAN BOORD VAN DE IN ARTIKEL 3 VAN DE RICHTLIJN BEDOELDE VER-
VOERMIDDELEN**

1. OPMERKING VOORAF

De in deze bijlage opgenomen verplichtingen gelden telkens wanneer de bijzonderheden van het vervoermiddel, de arbeidsplaats of de activiteit, de omstandigheden of een risico zulks vereisen.

2. STABILITEIT, STEVIGHEID

De arbeidsplaatsen aan boord van vervoermiddelen moeten wat structuur en stevigheid betreft afgestemd zijn op het gebruik dat ervan wordt gemaakt.

3. ELEKTRISCHE INSTALLATIE EN ENERGIEBRONNEN

De elektrische installatie moet zodanig zijn ontworpen en uitgevoerd dat zij geen brand- en ontplofingsgevaar oplevert en dat personen op afdoende wijze worden beschermd tegen ongevalle risico's die uit directe of indirecte aanraking kunnen voortvloeien.

Bij de elektrische installatie en de beschermingsvoorzieningen moet rekening worden gehouden met de spanning, externe invloeden en de deskundigheid van de personen die toegang hebben tot delen van de installatie.

De werking van de nood-, veiligheids-, besturings- en signaleringsuitrusting moet verzekerd zijn in geval van pech, brand of onder water staan van hun eigenlijke energiebron.

4. VLUCHTWEGEN EN NOODUITGANGEN

4.1. **Arbeidsplaatsen die tijdens de verplaatsing bezet kunnen worden**4.1.1. *Vluchtwegen en nooduitgangen naar een veiligheidszone aan boord van het vervoermiddel*

De arbeidsplaatsen die tijdens de verplaatsing en tijdens stilstand van het vervoermiddel bezet kunnen zijn, dienen in de richting van een veiligheidszone aan boord verlaten te kunnen worden. Er dient een voldoende aantal vluchtwegen en nooduitgangen te zijn.

De vluchtwegen en nooduitgangen alsook de andere wegen en de deuren daarvan mogen niet door voorwerpen zijn geblokkeerd, zodat zij steeds onbelemmerd kunnen worden gebruikt.

Deuren van nooduitgangen, indien gesloten, moeten in geval van nood door iedereen gemakkelijk en onmiddellijk kunnen worden geopend.

Voor het geval dat de verlichting uitvalt, moeten de vluchtwegen en nooduitgangen die verlichting behoeven, met een voldoende sterke noodverlichting zijn uitgerust. Afhankelijk van het type en de complexiteit van het vervoermiddel moeten de vluchtwegen en nooduitgangen gemarkeerd worden overeenkomstig de op Richtlijn 77/576/EEG gebaseerde nationale voorschriften.

Afhankelijk van het type vervoermiddel kan voor de bestuurderscabines van de bepalingen van dit lid afgeweken worden.

4.1.2. *Deuren en nooduitgangen bestemd voor het verlaten van het vervoermiddel*

De vervoermiddelen dienen onder maximale veiligheidsvoorwaarden te kunnen worden ontruimd. Wanneer via de normale toegangen de evacuatie niet snel genoeg kan plaatsvinden, dienen er vol-

doende speciale nooduitgangen te worden voorzien, rekening houdend met het aantal werknemers en andere personen aan boord van het vervoermiddel.

De voor het verlaten van het vervoermiddel bestemde deuren en nooduitgangen dienen net zo lang gesloten, of in voorkomend geval vergrendeld, te blijven als de veiligheid van het vervoermiddel en van de gebruiker dit vereist.

Afhankelijk van het type en de grootte van het vervoermiddel en van het aantal personen dat zich aan boord van het vervoermiddel kan bevinden, dienen er voldoende reddings- en overlevingsuitrustingen en -middelen van goede kwaliteit aanwezig te zijn waarmee:

- de nooduitgangen kunnen worden geopend;
- het vervoermiddel veilig en tijdig kan worden ontruimd;
- de veiligheid na evacuatie behouden kan blijven.

Specifieke nooduitgangen moeten gemarkeerd zijn overeenkomstig de op Richtlijn 77/576/EEG gebaseerde nationale voorschriften.

4.2. **Arbeidsplaatsen die alleen bij stilstand worden bezet**

De arbeidsplaatsen die alleen bij stilstand van het vervoermiddel worden bezet, moeten bij gevaar snel en onder maximale veiligheidsvoorwaarden voor de werknemers kunnen worden ontruimd. De deuren mogen niet op zodanige wijze gesloten zijn dat zij niet gemakkelijk en onmiddellijk kunnen worden geopend door iedereen die ze in geval van nood zou moeten gebruiken.

Bij het uitvallen van de verlichting moeten de vluchtwegen en nooduitgangen die verlichting behoeven, met een voldoende sterke noodverlichting zijn uitgerust.

5. **BRANDMELDING EN -BESTRIJDING**

- 5.1. Afhankelijk van de omvang en het gebruik van de vervoermiddelen, de daarin aanwezige uitrusting, de fysische en chemische kenmerken van de aanwezige stoffen, alsmede het maximumaantal personen dat zich erin kan ophouden, moeten de arbeidsplaatsen zijn uitgerust met passende brandbestrijdingsmiddelen en, waar nodig, met branddetectoren en controle- en alarmsystemen.

- 5.2. De niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen moeten gemakkelijk bereikbaar en te bedienen zijn.

De markering ervan moet in overeenstemming zijn met de op Richtlijn 77/576/EEG gebaseerde nationale voorschriften.

De daartoe gebruikte aanduidingen moeten op de juiste plaatsen zijn aangebracht en duurzaam zijn.

6. **LUCHTVERVERSING IN BESLOTEN WERKRUIMTEN**

In besloten werkrumten moet ervoor gezorgd worden dat, rekening houdend met de werkmethode en de door de werknemers te leveren lichamelijke inspanningen, voldoende niet-verontreinigde lucht aanwezig is.

Indien een luchtverversingsinstallatie wordt gebruikt, moet deze altijd bedrijfsklaar zijn.

Storingen moeten door een controlesysteem worden gemeld als dat noodzakelijk is voor de gezondheid van de werknemers.

7. **TEMPERATUREN IN DE WERKRUIMTEN**

- 7.1. De temperatuur in de werkrumten moet gedurende de arbeidstijd afgestemd zijn op het menselijke organisme, rekening houdend met de werkmethode en de door de werknemers te leveren lichamelijke inspanningen.

- 7.2. De onderdelen van de vervoermiddelen die verbrandingen zouden kunnen veroorzaken bij de werknemers of extreem hoge temperaturen kunnen veroorzaken, dienen geïsoleerd en/of beschermd te worden met adequate middelen.

8. NATUURLIJKE EN KUNSTMATIGE VERLICHTING

- 8.1. Op de arbeidsplaatsen, inclusief de verkeerswegen, aan boord van de vervoermiddelen, moet, voor zover mogelijk, voldoende daglicht kunnen binnenkomen en dienen de nodige voorzieningen voor een adequate kunstverlichting aanwezig te zijn om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen.
- 8.2. Arbeidsplaatsen waar werknemers bij het uitvallen van de kunstverlichting aan bijzondere risico's zijn blootgesteld, moeten met een voldoende sterke noodverlichting zijn uitgerust.
- 8.3. De gebruikte kunstmatige verlichting, inclusief die van het dashboard, mag de bestuurders niet verblinden en mag geen aanleiding geven tot verwarring van signalen.

9. VLOEREN, MUREN, PLAFONDS

- 9.1. Vloeren moeten slipvrij zijn, tenzij dit onverenigbaar is met hun specifieke bestemming. Zij moeten vrij zijn van obstakels, behalve wanneer die voor het functioneren van het vervoermiddel absoluut noodzakelijk zijn. Dergelijke obstakels moeten duidelijk zichtbaar zijn, met name door contrasterende kleuren en/of door een passende markering.

Indien een vervoermiddel is voorzien van rollenbanen waartoe de werknemers tijdens laad-, los- en opslagwerkzaamheden toegang hebben, dienen er anti-sliplagen te zijn aangelegd om het verkeer van de werknemers mogelijk te maken.

- 9.2. Transparente of lichtdoorlatende wanden, met name volledig glazen wanden, in ruimten of in de omgeving van werkplekken en wegen moeten duidelijk zijn gemarkeerd en van veiligheidsmaterialen zijn vervaardigd of op zodanige wijze van die werkplekken en wegen zijn afgescheiden dat de werknemers niet met deze wanden in aanraking kunnen komen en ook niet gewond kunnen raken wanneer deze breken.
- 9.3. Delen aan de buitenkant van de vervoermiddelen die niet voldoende weerstand bieden om het gewicht van de werknemers en hun uitrusting te dragen, moeten duidelijk gemarkeerd worden.

10. DEUREN

- 10.1. Op transparante deuren moet op ooghoogte een markering zijn aangebracht. Deze verplichting geldt niet indien een dergelijke markering het zicht vanaf de bestuurdersplaats zou belemmeren.
- 10.2. Klapdeuren moeten transparant zijn of van transparante panelen zijn voorzien.
- 10.3. Indien deuren op een andere hoogte dan het toegangsniveau zijn geplaatst, moeten handgrepen of andere passende voorzieningen aangebracht worden om het in- en uitstappen te vergemakkelijken.
- 10.4. Wanneer de transparante of lichtdoorlatende oppervlakten van deuren niet van veiligheidsmateriaal zijn vervaardigd en als het gevaar bestaat dat werknemers gewond raken als een deur breekt, moeten deze oppervlakten tegen indrukken worden beveiligd.
- 10.5. Schuifdeuren moeten voorzien zijn van een veiligheidssysteem waardoor zij niet uit hun rails kunnen lopen of omvallen.
- 10.6. Deuren die naar boven toe open gaan, moeten voorzien zijn van een veiligheidssysteem waardoor zij niet kunnen terugvallen.
- 10.7. Automatische deuren moeten zodanig functioneren dat zij voor de werknemers geen risico's opleveren.

Zij moeten uitgerust zijn met gemakkelijk herkenbare en toegankelijke noodstopvoorzieningen en moeten ook met de hand kunnen worden geopend, tenzij zij bij een energiestoring automatisch opengaan.

11. WEGEN — GEVARENZONE

- 11.1. De wegen aan boord van de vervoermiddelen, met inbegrip van trappen, vaste ladders en laadplatforms, moeten zodanig zijn gelegen en berekend dat zij gemakkelijk, veilig en overeenkomstig hun bestemming door voetgangers of voertuigen kunnen worden gebruikt, en de werknemers die in de buurt van die wegen werken, geen enkel risico lopen.

Losse ladders en trappen dienen stevig vastgemaakt te kunnen worden; indien nodig, dienen leuningen en relingen aangebracht te worden.

- 11.2. De afmetingen van wegen voor het verkeer van personen en/of goederen dienen af te hangen van het potentiële aantal gebruikers en van de aard van het vervoermiddel.

Indien arbeidsuitrustingen zich op de wegen verplaatsen, dient een voldoende veiligheidsafstand voor de voetgangers te worden voorzien.

Indien voertuigen worden vervoerd door middel van veerboten moeten zij zodanig zijn geplaatst dat zij zoveel ruimte laten dat de werknemers er vrij kunnen bewegen en hun taken in alle veiligheid kunnen uitoefenen.

- 11.3. De voor voertuigen bestemde wegen moeten op voldoende afstand van deuren, doorgangen voor voetgangers, gangen en trappen liggen.

- 11.4. Het tracé van de wegen dient duidelijk te zijn afgebakend, voor zover het gebruik en de uitrusting van de vervoermiddelen zulks vereisen om de bescherming van de werknemers te kunnen garanderen.

- 11.5. Arbeidsplaatsen waar door de aard van het werk zones met in het bijzonder valgevaar voor werknemers of gevaar voor vallende voorwerpen voorkomen, moeten voor zover mogelijk zijn uitgerust met voorzieningen die moeten beletten dat werknemers deze zones zonder toestemming betreden.

Er moeten adequate maatregelen worden getroffen om de werknemers die de gevarezone mogen betreden, te beschermen.

De gevarezones moeten duidelijk zichtbaar worden gemarkeerd.

12. TOEGANG TOT DE VERVOERMIDDELEN

- 12.1. De toegangsmogelijkheden tot de vervoermiddelen moeten aangepast zijn aan de niveauverschillen, het aantal personen en de bijzonderheden van de vervoerde lasten.

- 12.2. De toegangsmogelijkheden tot de vervoermiddelen moeten, afhankelijk van het type vervoermiddel, ofwel permanent bevestigd zijn, ofwel zodanig aangekoppeld dat plotselinge bewegingen bij het betreden uitgesloten zijn, en van voldoende bescherming voorzien om een val van de werknemers te voorkomen.

13. INRICHTING VAN DE WERKPLEKKEN

De werkplekken aan boord van de vervoermiddelen dienen rekening houdend met ergonomische aspecten ingericht te zijn; er moet voldoende ruimte beschikbaar zijn voor de bewegingsvrijheid van de werknemers, met name tijdens de uitvoering van hun taak. Wat betreft de bestuurdersplaatsen moet de tweede bepaling van dit artikel alleen voor zover mogelijk en afhankelijk van het type vervoermiddel toegepast worden.

14. EERSTE-HULP- EN REDDINGSMATERIAAL

De arbeidsplaatsen moeten voorzien zijn van eerste-hulp- en reddingsmateriaal. Dit is afgestemd op het maximaal aantal personen dat zich aan boord kan bevinden, vermeerderd met een veiligheidsmarge.

Dit materiaal moet duidelijk gemarkeerd en gemakkelijk bereikbaar zijn.

15. GEHANDICAPTE WERKNEMERS

Bij de inrichting van de arbeidsplaatsen moet in voorkomend geval rekening worden gehouden met gehandicapte werknemers die daar werken.

16. WERKPLEKKEN IN DE OPENLUCHT (BIJZONDERE BEPALINGEN)

Werkplekken in de open lucht moeten zodanig zijn ingericht dat de betrokken werknemers:

- a) beschermd zijn tegen ongunstige weersomstandigheden en, zo nodig, tegen vallende voorwerpen;

- b) niet zijn blootgesteld aan schadelijke geluidsniveaus of schadelijke invloeden van buiten (bij voorbeeld gas, stoom, stof);
- c) bij gevaar hun werkplek snel kunnen verlaten of snel te hulp kunnen worden gekomen;
- d) niet kunnen uitglijden of vallen;
- e) niet rechtstreeks door het verkeer in gevaar worden gebracht.

DEEL B

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE VEILIGHEID EN GEZONDHEID VOOR SANITAIRE VOORZIENINGEN, ONTSPANNINGS- EN VERBLIJFSRUIMTEN DIE VOLGENS DE IN ARTIKEL 4, LID 1, VAN DE RICHTLIJN VOORZIENE BEPALINGEN IN ACHT MOETEN WORDEN GENOMEN

1. ALGEMENE BEPALINGEN

De punten 2, 3, 4, 5, 6, 7.2, 8, 9, 10, 14, en 15 van deel A van deze bijlage zijn mutatis mutandis van toepassing op de sanitaire voorzieningen, de ontspannings- en verblijfsruimten in de mate waarin de omstandigheden of het risico zulks vereisen.

2. ONTSPANNINGSRUIMTEN EN -PLAATSEN

- 2.1. Wanneer de veiligheid of de gezondheid van de werknemers, met name wegens de aard van de werkzaamheid of het personeelsbestand dat een bepaald aantal personen overtreft, zulks vereisen, moeten de werknemers de beschikking kunnen hebben over een gemakkelijk toegankelijke ontspanningsruimte of -plaats.
- 2.2. Ontspanningsruimten en -plaatsen moeten zijn uitgerust met tafels en stoelen met rugleuning.
- 2.3. In de ontspanningsruimten en -plaatsen moeten de nodige maatregelen zijn getroffen ter bescherming van niet-rokers tegen hinder door tabaksrook.

3. ZWANGERE VROUWEN

Zwangere vrouwen moeten onder adequate omstandigheden in liggende positie kunnen rusten.

4. SANITAIRE VOORZIENINGEN

4.1. Kleedkamers en garderobekasten

- 4.1.1. Wanneer de werknemers speciale werkkledij moeten dragen en men van hen om redenen van gezondheid of fatsoen niet kan verlangen dat zij zich elders verkleeden, moeten er passende kleedkamers beschikbaar worden gesteld.

De kleedkamers moeten gemakkelijk bereikbaar en voldoende ruim zijn.

- 4.1.2. De kleedkamers moeten zodanig zijn uitgerust dat elke werknemer zijn kleding tijdens de werktijd achter slot en grendel kan bewaren.

Indien de omstandigheden zulks vereisen (bij voorbeeld gevaarlijke stoffen, vocht, vuil), moeten er voor werkkleding en persoonlijke kleding afzonderlijke kasten beschikbaar zijn.

- 4.1.3. Er moet worden voorzien in aparte kleedkamers voor mannen en vrouwen, dan wel gescheiden gebruik van de kleedkamers.

4.2. Doucheruimten, toiletten en wastafels

- 4.2.1. De arbeidsplaatsen moeten zodanig zijn ingericht dat de werknemers dicht bij de werkplek beschikken over:

— doucheruimten, indien de aard van hun werkzaamheden zulks vereist;

— speciale ruimten met voldoende toiletten en wastafels.

4.2.2. De douches en wastafels moeten zijn uitgerust met stromend water (zo nodig warm).

4.2.3. Er moet worden voorzien in aparte doucheruimten voor mannen en vrouwen, dan wel gescheiden gebruik van de doucheruimten.

Er moet worden voorzien in aparte toiletten voor mannen en vrouwen, dan wel gescheiden gebruik van de toiletten.

5. WOONRUIMTEN

5.1. De plaats, structuur, inrichting en uitrusting van de verblijfsruimten van de bemanning, de dienst ruimten en de toegangsmogelijkheden hiertoe moeten zodanig zijn dat zij een adequate bescherming bieden tegen de gevaren van het verkeer, de weersomstandigheden, geluids- en trillingshinder, gassen en stoom afkomstig van andere delen van het vervoermiddel, die de rust van de werknemers buiten de uren kunnen verstoren.

De nodige maatregelen moeten zijn getroffen ter bescherming van niet-rokers tegen hinder door tabaks-rook.

5.2. De keuken en/of de kookplekken moeten gemakkelijk schoon te houden zijn. Indien nodig, dient in mogelijkheden tot het opslaan, ook op lage temperatuur, van voldoende voedingsmiddelen te worden voorzien.

6. TEMPERATUUR IN DE WERKRUIMTEN

De temperatuur van ontspanningsruimten en -plaatsen, van de verblijfsruimten, van de ruimten voor het personeel in avond- en nachtdienst, van de sanitaire ruimten en de kantines moet op het specifieke gebruik van deze ruimten en plaatsen zijn afgestemd.

*BIJLAGE III***MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE VEILIGHEID EN GEZONDHEID BETREFFENDE DE IN
ARTIKEL 6 VAN DE RICHTLIJN BEDOELDE VERVOERSACTIVITEITEN****1. OPMERKING VOORAF**

De in deze bijlage voorziene bepalingen zijn van toepassing telkens wanneer de bijzonderheden van het vervoermiddel, de werkzaamheden, de omstandigheden of een risico zulks vereisen.

**2. ALGEMENE ORGANISATORISCHE MAATREGELEN EN METHODEN VAN TOEPAS-
SING OP DE VERVOERSACTIVITEITEN**

- 2.1. De werkgever dient te voorzien in de planning van de te nemen route en de duur ervan, rekening houdend met de lading, de weersomstandigheden, daarbij de verkeersomstandigheden en de risico's verbonden aan de verschillende mogelijke routes inschattend. Zo nodig moeten de bestuurder een of meerdere alternatieve routes aangegeven worden.

De werkgever neemt de passende maatregelen opdat de bestuurder rekening kan houden met wijzigingen in de basisomstandigheden die zich gedurende het traject kunnen voordoen.

- 2.2. De werkgever dient de werkzaamheid van de werknemer zodanig in te richten dat de dagelijkse arbeidsduur door genoeg en voldoende lange pauzes wordt onderbroken om de gezondheid van de werknemers in stand te houden en rekening te houden met hun sanitaire behoeften.
- 2.3. In het geval van gecombineerde transporten verzekert de werkgever zich ervan, indien nodig in overleg met de andere werkgever, dat de werknemers die de vervoermiddelen aan boord van een ander vervoermiddel begeleiden, eveneens vallen onder de bepalingen van lid 1 of 2 van artikel 4 van deze richtlijn.
- 2.4. De werkgever neemt de benodigde maatregelen opdat de werknemers die elkaar op een werkplek aan boord van het vervoermiddel aflossen, tijdens de aflossing de geconstateerde onregelmatigheden doeltreffend kunnen signaleren.
- 2.5. De te nemen maatregelen en te volgen methoden om het hoofd te bieden aan ernstige situaties die zich tijdens de vervoersactiviteiten kunnen voordoen, moeten bepaald worden, rekening houdend met de nodige evacuatiemiddelen en beschermings- en reddingsuitrustingen en met het aantal werknemers en andere betrokken personen.
- 2.6. De werkgever ziet erop toe dat een bevoegde persoon die vertrouwd is met de bijzonderheden die de stabiliteit van het vervoermiddel in alle omstandigheden bij het laden, het lossen en het vervoer bepalen, toezicht houdt op de laad- en losoperaties. Deze persoon kan actief aan deze werkzaamheden deelnemen.
- 2.7. Afhankelijk van het vervoermiddel, het traject, de bijzonderheden van de lading en de weersomstandigheden moeten de toestand van de lading en van het vervoermiddel tijdens het traject gecontroleerd worden. Wanneer het niet mogelijk is een voldoende veiligheidsniveau te waarborgen, moet de vervoersactiviteit daaraan aangepast, eventueel onderbroken of opgeschort worden.
- 2.8. Er dienen voorzieningen te worden getroffen ter voorkoming van ontijdige verplaatsingen van tijdens het vervoer gebruikte hulpstukken en materialen, zodat deze geen gevaar opleveren voor de werknemers.
- 2.9. Iedere potentiële brandhaard moet verwijderd worden van de zones waar brand- of explosiegevaar bestaat. Deze zones moeten duidelijk en duurzaam kenbaar gemaakt worden en er dient een rookverbod te gelden.
- 2.10. Meetapparaten en/of waarschuwingsuitrustingen dienen beschikbaar te zijn voor zover de veiligheid van de werknemers en andere personen dit vereist.
- 2.11. Ten behoeve van de werknemers moeten tijdens de reparatie van een defect vervoermiddel passende beschermingsmaatregelen worden genomen en adequate signalering worden aangebracht.

3. SPECIFIEKE ORGANISATIEMAATREGELEN VOOR DE VERSCHILLENDE VERVOERTYPEN

3.1. **Vervoer te water**

- 3.1.1. De werkgever dient erop toe te zien dat de schepen voldoende bemand zijn, rekening houdend met hun type, hun lading, de navigatiezone en de lengte van het traject. De bemanning dient in staat te zijn de reddings- en evacuatiemiddelen correct te gebruiken.
- 3.1.2. Vóór het vertrek moet men zich ervan verzekeren dat het schip in staat is te varen en op passende wijze is ingericht en uitgerust en dat er voldoende levensmiddelen, brandstof en reserveonderdelen aan boord zijn. De nood-, veiligheids-, besturings- en signaleringsuitrustingen dienen aanwezig en in goede staat van onderhoud te zijn. Zeeschepen moeten beschikken over genoeg drinkwater aan boord of over een installatie met een voldoende capaciteit voor de produkten van drinkwater. De LPG-tanks van voertuigen die zich aan boord van een schip bevinden, dienen vergrendeld te zijn.
- 3.1.3. Het meren, slepen en voor anker leggen moeten zodanig geschieden dat dit geen gevaar oplevert voor de veiligheid van de werknemers. De hiermee samenhangende opdrachten dienen in alle veiligheid aan de bemanningsposten te worden doorgegeven.
- 3.1.4. Wanneer ijsvorming de stabiliteit van de schepen in gevaar dreigt te brengen, dienen passende maatregelen te worden genomen om ze onder voor de werknemers veilige omstandigheden van het ijs te ontdoen.
- 3.1.5. De sleepboten moeten zijn uitgerust met een sleephaak die zonder gevaar vanaf de bestuurdersplaats kan worden losgemaakt.
- 3.1.6. De duwplatforms dienen zodanig te zijn ingericht dat de werknemers gemakkelijk en zonder gevaar van de ene op de andere boot kunnen overstappen, met name vanaf het begin van de koppelingswerkzaamheden.

3.2. **Luchtvervoer**

- 3.2.1. Wanneer vervoermiddelen op het verkeerssterrein van het vliegveld elkaar op hetzelfde niveau moeten kruisen, moet het verkeer naar het type vervoermiddel en zijn lading worden geregeld en moeten verkeersregels worden vastgesteld.
- 3.2.2. Tijdens sleepoperaties dient voor de communicatie tussen de persoon die leiding geeft aan de werkzaamheden en de vliegtuigsleper een betrouwbaar communicatiemiddel gebruikt te worden, eventueel met behulp van een tussenpersoon, om de veiligheid van de operaties te waarborgen. In dat geval moet het communicatiesysteem zodanig werken dat de tussenpersoon beschermd is tegen risico's die zich tijdens de operaties voordoen. De bevoegdheden van de verschillende betrokkenen dienen van tevoren duidelijk bepaald te worden.
- 3.2.3. Indien de trajecten snelle overgangen van de ene naar de andere tijdzone, die het biologische ritme sterk beïnvloeden, met zich brengen, moet de werkgever de werknemers compenserende rustperiodes toekennen.

3.3. **Treinvervoer**

- 3.3.1. De werkgever ziet erop toe dat werknemers die werkzaamheden uitvoeren aan de spoorweg, beschermd zijn tegen de gevaren van het verkeer op de rails en van de elektrische stroomgeleiders, eventueel door de betreffende gedeelten van het net buiten bedrijf te stellen.
- 3.3.2. De voor het spoorwegnet verantwoordelijke werkgever dient erop toe te zien dat dit in goede staat blijft verkeren, met name voor de veiligheid van de werknemers. Hij moet erop toezien dat er een adequaat spoorwegbeveiligingssysteem voorzien wordt dat in goede staat wordt onderhouden.
- 3.3.3. De werkgever neemt adequate maatregelen om de werknemers die op het spoorwegnet werkzaam zijn te waarschuwen voor over het spoor aankomende voertuigen.

Wanneer de betreffende gedeelten van het spoorwegnet in bedrijf zijn, mogen werknemers zich alleen in tunnels en andere nauwe gedeelten van de beperkte veiligheidsruimte begeven, indien daar snel bereikbare veiligheidszones zijn.

- 3.3.4. De bestuurders van vervoermiddelen die op spoorwegnetten rijden, dienen over een betrouwbare uitrusting te beschikken voor communicatie met het bedrijfshoofd. Wanneer de bestuurder alleen aan boord van het vervoermiddel werkt, moet hij mondeling met de passagiers kunnen communiceren.

3.4. **Wegvervoer**

- 3.4.1. De werkgever moet erop toezien dat de voertuigen die reizigers of goederen vervoeren, over voldoende bemanning beschikken, rekening houdend met hun type, de lading, de laadwijze en de duur van de etappen en van het totaal af te leggen traject.
- 3.4.2. De werkgever mag de werknemers alleen toestaan zich uit te strekken en te slapen aan boord van de voertuigen in beweging wanneer deze uitgerust zijn met slaapplekken van voldoende afmetingen, bereikbaar vanaf de bestuurdersplaats en zo ingericht dat een passieve bescherming tijdens een eventueel verkeersongeluk is verzekerd.
- 3.4.3. De reservewielen dienen stevig aan de voertuigen te zijn vastgemaakt. Indien noodzakelijk moet er een voorziening worden getroffen waardoor zij gemakkelijk gemonteerd en gedemonteerd kunnen worden.
- 3.4.4. Tijdens ophaal- en distributiewerkzaamheden waarbij veelvuldig stilgestaan moet worden, dient de werkgever, voor zover mogelijk, erop toe te zien dat het toch zodanig wordt ingedeeld dat de werknemers niet hoeven over te steken. Terwijl de werknemers zich bevinden op treeplanken aan de buitenkant van het voertuig, dient de snelheid beperkt te blijven tot loopsnelheid. Deze snelheid mag alleen worden overschreden wanneer de werknemers op passende zitplaatsen plaatsnemen.
-